

ДЕЧИЈА НЕДЕЉА

од 1. до 7. октобра 2018.

МОЈЕ ЈЕ ПРАВО
ДА ЖИВИМ
СРЕЋНО И ЗДРАВО
- за одрастање без насиља

Илустровао Маја Веселиновић

МИНИСТАРСТВО ЗА РАД,
ЗАПОШЉАВАЊЕ,
БОРАЧКА И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА

На основу чл. 50-52, Закона о финансијској подршци породици са децом („Сл. гласник РС“ бр. 113/17 и 50/18) и члана 42. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС“, бр. 55/05, 71/05-исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12- одлука УС, 72/12, 74/12- исправка – УС, 7/14-УС и 44/14) Министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања доноси

ПРОГРАМ
АКТИВНОСТИ ЗА ВРЕМЕ ТРАЈАЊА ДЕЧИЈЕ НЕДЕЉЕ
од 1. до 7. октобра 2018. године

Дечија недеља је ове године прилика да се скрене пажња најшире јавности на проблем насиља над децом, а сви одговорни актери позову на чврсто и умрежено деловање у циљу нулте толеранције према насиљу и заштите сваког детета у нашем друштву.

У том светлу, овогодишња **Дечија недеља** се одржава под слоганом:

МОЈЕ ЈЕ ПРАВО ДА ЖИВИМ СРЕЋНО И ЗДРАВО

– за одрастање без насиља

Дечија недеља се сваког октобра реализује у циљу побољшања положаја детета у Србији. Ова национална манифестација представља успешан модел сарадње државе, различитих цивилних и струковних организација, и повезивања свих важних актера у заштити дечјих права. *Дечију недељу* препознају све релевантне институције образовања, социјалне и здравствене заштите, културе, па се њена улога из године у годину унапређује, а избор најактуелнијих тема од важности за положај детета у нашем друштву доприноси томе да се њени резултати препознају на националном нивоу.

На нашим просторима *Дечија недеља* се обележава од 1934. године, и од тада се мења и развија прилагођавајући своје програмске циљеве стварним потребама и проблемима деце. Од 1987. године је на предлог организације Пријатељи деце Србије уведена у Закон о друштвеној бризи о деци.

Уз традиционалну подршку и покровитељство Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, у реализацији активности *Дечије недеље* на националном и локалном нивоу учествују многобројне владине институције, удружења грађана, као и угледни појединци посвећени деци. Указујући на најактуелније изазове и сензибилишући јавност на потребе деце у остваривању својих права, *Дечија недеља* подстиче даљи развој услова за бољи положај детета, и подсећа све релевантне друштвене актере на неопходност усмереног и константног пружања образовне, социјалне, здравствене, културне и финансијске подршке сваком детету у нашем друштву. Ова манифестација је од посебне важности и због тога што подстиче и промовише пуну партиципацију деце, односно њихово директно учешће у друштвеном животу кроз слободно формирање и изражавање мишљења о свим питањима која их се тичу, у складу са годинама живота и зрелости.

У години у којој се очекује почетак примене нове Националне стратегије за превенцију и заштиту деце од насиља, у *Дечијој недељи* ће бити обједињени сви актери у циљу заштите и спречавања свих постојећих и потенцијалних облика насиља над децом. Ово је прилика да се читаво друштво и сама деца оснаже да различите облике насиље препознају и одмах реагују свим постојећим механизмима заштите, а у циљу стварања окружење у коме ће се свако дете осећати сигурно и заштићено.

ЦИЉЕВИ ДЕЧЈЕ НЕДЕЉЕ СУ:

- скретање пажње најшире јавности на права и потребе деце;
- указивање на одговорност коју породица, школа, држава и њене институције имају у заштити деце, и остваривању њихових права;
- презентација до сада постигнутих резултата;
- указивање на примере добре праксе и проблеме у остваривању права деце;
- подстицање интерсекторске сарадње у стварању услова за поштовање права, и оптимални развој сваког детета;
- промоција активног учешћа деце у доношењу одлука које се њих тичу;
- покретање иницијатива и нових акција које доприносе побољшању положаја деце у Републици Србији, и остваривању њихових права.

Програмске активности *Дечије недеље*, њени циљеви и теме, заснивају се на релевантним међународним и националним документима и прописима, као и задацима у процесу придруживања Европској унији, а реализују се на републичком и локалном нивоу, уз пуно учешће деце и младих.

Основни документ за планирање и реализацију активности у току *Дечије недеље* је Конвенција о правима детета Уједињених нација (УН), усвојена 1989, а ступила на снагу 1990. године. Генерална скупштине УН 2002. године, усвојила је и завршни документ „Свет по мери деце“, који је као кључна веза са Миленијумским циљевима развоја УН, дао јасне смернице за признавање, заштиту и промовисање права детета, као и развој услова за за њихово остваривање и заштиту.

У априлу 2018. донето је решење о формирању Радне групе за израду новог Националног плана акције за децу (НПА), у циљу јасног фокуса и дефинисања приоритета система дечје заштите. Национални план акције за децу (НПА) представља стратешки документ Владе Србије за креирање политика према деци, обезбеђивање равноправности и доступности квалитетних и ефикасних јавних служби за децу, а претходни је истекао 2015. године.

Породичним законом у национални правни оквир уграђени су главни принципи Конвенције о правима детета, и то: право на живот, опстанак и развој, најбољи интерес детета, право на партиципацију и право на недискриминацију.

Као једно од саветодавних тела Владе, од 2002. године постоји Савет за права детета, а Акционим планом за Поглавље 23 Влада Републике Србије (РС) пре-

узела је обавезу да ојача његову улогу у формулисању и праћењу политика у области права детета.

Општи протокол за заштиту деце од злостављања и занемаривања, Влада је донела 2005. године, а уследили су документи који доприносе социјалној и образовној инклузији деце са сметњама у развоју, унапређују доступност образовања и подижу његовог квалитет, уз посебну пажњу која се поклања деци из осетљивих група. То је дало општи оквир за конкретне мере које воде стварању савременог инклузивног друштва које константно треба унапређивати.

Одбор за права детета као посебно радно тело Народне скупштине РС делује од 2012. године. У оквиру институције Заштитник грађана делује заменик/ца који/а се бави питањима права детета.

1. јула 2018. године почео је да се примењује нови Закон о финансијској подршци породица са децом.

Све постојеће акте, прописе и стратешке планове требало би константно унапређивати и сматрати инструментима развоја у циљу остваривања и заштите права детета, на националном нивоу, а такође је потребно приступити изради недостајућих. У том смислу, тренутно су у фази пренацрта Закон о правима детета и Заштитнику права детета.

У наредном периоду, очекује се почетак примене Националне стратегије за превенцију и заштиту деце од насиља и пратећег Акционог плана, а због тога је право време да у *Дечијој недељи* сви релевантни актери још једном скрену пажњу да су деца најрањивија на све облике насиља, а последице толеранције и неадекватног реаговања на ову појаву су целоживотне.

Дечија недеља је због тога најбоља прилика да се скрене пажња на све механизме превенције и заштите од насиља, да се о овој теми говори, да се покрену конкретне активности, и уз примерено учешће деце у решавању овог проблема, пружи допринос даљем развоју толерантног, мултикултуралног и друштва још одговорнијег према сваком појединцу и сопственој будућности.

Програм активности за време трајања *Дечије недеље* у 2018. години Министарство за рад, запошљавање, борацка и социјална питања реализује у сарадњи са организацијом Пријатељи деце Србије и мрежом организација Пријатеља деце на територији целе Републике, уз подршку других удружења грађана, васпитно-образовних и културних институција, угледних појединаца итд.

Програм и промотивни материјал Дечије недеље доставља се министарствима, школама и предшколским установама, као и градоначелницима и председницима општина у Србији, уз позив да у складу са Римском декларацијом *Градоначелници заштитници деце*, у својим заједницама допринесу разноликости и богатству садржаја, као и видљивости ефеката *Дечије недеље*.

ПРОГРАМ:

1. ОТВАРАЊЕ ДЕЧЈЕ НЕДЕЉЕ

Јавна и медијска промоција *Дечје недеље*

- 1.1.1 **Намера:** Представљање садржаја и циљева Програма активности Дечије недеље, медијска кампања, презентација визуелног идентитета. Упознавање јавности са најважнијим телима и документима који доприносе развоју националног система бриге о деци, остваривању права детета и бољој партиципацији деце и младих. Дечија недеље у овој години посебно се бави превенцијом и заштитом деце од насиља. Пријатељи деце Србије доделиће и традиционално годишње **Признање за добротинство деци „Маслачак“**. Након јавне и медијске промоције одржаће се јавна дебата на тему: **„Из планова у акцију – за одрастање без насиља“**, на којој ће учествовати стручњаци/киње из јавног и цивилног сектора, представници/це удружења и медија и сви заинтересовани грађани. Дебата ће се бавити могућностима сарадње свих актера/ки на конкретним активностима за спречавање свих облика насиља над децом.
- 1.1.2. **Организатори:** Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Пријатељи деце Србије.
- 1.1.3. **Облик рада:** Јавна и медијска промоција, дебата.
- 1.1.4. **Учесници:** Представници/це Владе Републике Србије, Одбора за права детета Народне Скупштине РС, заменик Заштитника грађана за права детета, УНИЦЕФ-а, Пријатеља деце Србије, Мреже организација за децу Србије, медија, удружења наставника, васпитача и родитеља.
- 1.1.5. **Дан:** Понедељак, 1. октобар, Републички завод за социјалну заштиту

Активности на локалном нивоу: Различити видови јавне и медијске промоције *Дечије недеље*, визуелног идентитета, програми и активности који подржавају централну кампању, конференције за штампу, округли столови, дебате, тематске емисије у локалним медијима...

2. СЕДНИЦА УЧЕНИЧКИХ ПАРЛАМЕНАТА

Скуп представника ученичких парламената из двадесет општина у Србији

- 2.1.1. **Намера:** Да би обезбедили и промовисали директно учешће деце у друштвеном животу кроз слободно формирање и изражавање мишљења о свим питањима која их се тичу, значајно важан део *Дечије недеље* представља сусрет ученика/ца средњих школа у Србији, ове године под називом **„Како препознати и шта урадити – за одрас-**

тање без насиља“. Ово је прилика да уз подршку стручњака/киња из ове области размишљају и дебатују на теме препознавања и адекватног реаговања на ситуације насиља, развију идеју нулте толеранције према насиљу, као и свог ангажовања у породици, школи и локалној заједници у спречавању овог феномена.

Учествоваће педесет средњошколаца/ки из двадесет градова и општина, који ће активно, кроз дебату, промишљати на задату тему, а нова знања и искуства са овог догађаја пренеће вршњацима/кињама у локалним заједницама. Учесници/це ће о активностима на скупу сачинити белешке и препоруке за директно учешће ђачких парламената у превенцији насиља. Скуп је организован као право скупштинско заседање, са правилима скупштинске процедуре (радno председништво, утврђени дневни ред, излагања ограничена на пет минута и усвојене препоруке, који ће бити доступне јавности). У циљу пуне партиципације детета, скуп ће и модерирати деца.

- 2.1.2. **Организатор:** Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Пријатељи деце Србије.
- 2.1.3. **Учесници:** Представници/це ђачких парламената Србије, народни посланици, представници/це ресорних министарстава, стручњаци/киње из области права детета, представници/це школских савета родитеља, наставничких удружења, удружења грађана, медији...
- 2.1.4. **Облик рада:** Интерактивна седница.
- 2.1.5. **Дан и место:** Уторак, 2. октобар, Народна скупштина Републике Србије

Активности на локалном нивоу: Округли столови - сусрети чланова ученичког парламента на тему препознавања и адекватног реаговања на ситуације насиља и нулту толеранцију истог.

3. ДАН ОТВОРЕНИХ ВРАТА

Посета и пријем деце у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

- 3.1.1. **Намера:** Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, посетиће деца чланови/це партиципативне групе Пријатеља деце Србије, која су активно учествовала у коментарима и присуствовала састанцима са члановима Радне групе и осталим релевантним актерима за формирање нове Националне стратегије за превенцију и заштиту деце од насиља. Деца ће доћи у пратњи изабраног родитеља, баке, деке, васпитача/ице, наставника/це. На пријем ће бити позвани и представници/це Савета за права детета Владе РС. Директан сусрет деце са представницима/цама Владе, није уобичајен у свакодневном животу, а представља темељ партиципације деце у

темама које их се тичу. Деца учесници ће у неформалној атмосфери моћи да кажу са каквим облицима насиља се сусрећу, као и које механизме заштите очекују, биће у прилици да поставе питања, изнесу своје мишљење, али и дају даље предлоге у циљу заштите деце од насиља... У делегацији која ће посетити представнике Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања биће присутни и еминентни ствараоци/тељке који раде за децу и са децом.

- 3.1.2. **Организатор:** Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Пријатељи деце Србије.
- 3.1.3. **Облик рада:** Посета деце Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.
- 3.1.4. **Учесници:** Представници Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Савета за права детета Владе РС, Пријатеља деце Србије, ствараоци/тељке за децу, деца у пратњи родитеља, бака, дека, васпитача/ица, наставника/ца...
- 3.1.5. **Дан и место:** Среда, 3. октобар, институције Владе Републике Србије

Активности на локалном нивоу: Посете деце градоначелнику, и/или локалним службама за бригу о деци; пријем, представљање, разговор, питања, предлози, размена знања и искустава.

4. ДОДЕЛА ГОДИШЊИХ НАГРАДА: **„НЕВЕН“ И „ДОБРА ИГРАЧКА“** **Књижевна награда „Невен“**

- 4.1.1. **Намера:** Подстицање уметничког стваралаштва за децу, афирмисање аутора/ки и најуспешнијих остварења за децу у протеклој години, додела награда за белетристику, илустрацију и књигу из области популарне науке. **Посебан циљ:** обезбеђивање књига приспелих на конкурс институцијама и дневним боравцима за збрињавање деце.
- 4.1.2. **Организатор:** Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Пријатељи деце Србије.
- 4.1.3. **Облици рада:** Жирирање професионалног жирија и додела награда, рад на медијској промоцији.
- 4.1.4. **Учесници:** Дечја читалачка публика, ствараоци/тељке за децу, представници/це ресорних министарстава и институција, наставници/це, васпитачи/це, представници/це медија...
- 4.1.5. **Дан и место:** Четвртак, 4. октобар, Скупштина града Београда

Активности на локалном нивоу: Акције размене и поклањања књига на трговима или улицама, у предшколским установама и школама, јавни наступи деце рецитатора и дечјих драмских група чија остварења почивају на текстовима савремене литературе за децу код нас и у свету, подстицање читања кроз

сусрете са писцима за децу у локалним дечијим библиотекама и другим образовним и институцијама културе.

Признање за квалитет „Добра играчка“

- 4.2.1. **Намера:** Промовисање домаће квалитетне играчке, подстицање произвођача и увозника да их обезбеде на тржишту; информисање јавности о критеријумима квалитета играчке (психолошки, васпитно-образовни, здравствени, естетски, техничко-технолошки). **Посебан циљ:** достављање играчака приспелих на конкурс институцијама и дневним боравцима за збрињавање деце.
- 4.2.2. **Организатор:** Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Пријатељи деце Србије.
- 4.2.3. **Облици рада:** Избор и жирирање професионалног жирија, додела признања.
- 4.2.4. **Учесници:** Произвођачи и увозници играчака, психолози, педагози, васпитачи, технолози, специјални едукатори, деца, представници ресорних министарстава и институција, представници медија.
- 4.2.5. **Дан и место:** Четвртак, 4. октобар, Скупштина града Београда

Активности на локалном нивоу: Израда и ревије ручно прављених играчака и игара, отворене креативне радионице за израду играчака од природних и рециклираних материјала, локалне акције размене и поклањања играчака.

5. ФЕСТИВАЛ ДЕЧЈЕГ СТВАРЛАШТВА НА КАЛЕМЕГДАНУ И САЈАМ УДРУЖЕЊА

Презентација дечјег стваралаштва, креативне радионице, представљање удружења која се баве децом и младима, изложба на отвореном

- 5.1.1. **Намера:** Игра, стваралаштво, култура и креативност, квалитетно слободно време, изражавање способности, знања и вештина сваког детета, без обзира на узраст, и уважавајући различите могућности, најбољи су начини за промовисање права детета. **Фестивал дечјег стваралаштва** традиционално промовише ове активности деце свих узраста и различитих могућности, а прилика је и за представљање активности и акција удружења која доприносе остваривању права детета.+
Посебан циљ: Заједничко дружење деце свих узраста са циљем представљања игровних и стваралачких активности. Размена искустава удружења која на различите начине доприносе правима детета и подстицању толеранције.
- 5.1.2. **Организатор:** Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Пријатељи деце Србије и Пријатељи деце Београда.

- 5.1.3. **Облици рада:** Сценски приказ дечијег стваралаштва у фестивалској атмосфери, стваралачке и радионице дечјих игара. Изложба ликовних радова ученика београдских основних школа на тему Дечије недеље. Промотивни штандови удружења, отворене радионице.
- 5.1.4. **Учесници:** Деце из предшколских установа и основних и средњих школа, породице са децом, васпитачи/це и наставници/це, уметници/це и јавне личности, локалне организације Пријатеља деце, удружења која се баве децом и младима...
- 5.1.5. **Дан и место:** Петак, 5. октобар, Калемегдан, парк и плато испред Павиљона „Цвијета Зузорић“

Активности на локалном нивоу: Дечји фестивали и сајмови удружења у јединицама локалне самоуправе, заједничко стваралачко и игровно дружење деце и младих различитих узраста. Локалне изложбе ученика основних школа на тему Дечје недеље. Сајмови удружења, представљање активности локалних удружења која подстичу и промовишу дечја права.

6. МОСТОВИ МЕЂУ ГЕНЕРАЦИЈАМА

Размена игровних и стваралачких активности деце и старих

- 6.1.1. **Намера:** Мостови међу генерацијама, традиционални део програма Дечје недеље је симболички сусрет деце и старих који промовише и развија међугенерациску солидарност и културу толеранције и сарадње, а код деце и младих подстиче поштовање животног искуства старих суграђана/ки. Успостављањем квалитетне комуникације између деце и припадника других генерација јесте један од темеља ненасилне комуникације, као и прилика за размену искустава и вештина и успостављање квалитетног и отвореног односа између деце и старих.
- 6.1.2. **Организатори:** Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Пријатељи деце Србије.
- 6.1.3. **Облици рада:** Сусрет и дружење деце из предшколских установа и основних школа и корисника Геронтолошког центра Београд - Дома Бежанијска коса, кроз игровне и стваралачке радионице које ће се одржавати на паралелним пунктовима. На интерактивно дружење, биће позвани чланови/це породица учесника/ца, родитељи, васпитачи/це, наставници/це.
- 6.1.4. **Учесници:** Корисници/це Дома Бежанијска коса, деца предшколског и школског узраста, представници/це Пријатеља деце Србије, васпитачи/це, наставници/це, родитељи.
- 6.1.5. **Дан и место:** Субота, 6. октобар, Геронтолошки центар Београд – Дом Бежанијска коса

Активности на локалном нивоу: Организовани сусрети деце и младих са старима у локалној заједници; одговарајуће активност у вртићима, школама и општинама.

7. НАЦИОНАЛНА ОН-ЛИНЕ КАМПАЊА: „ЗАГРЉАЈ – за одрастање без насиља“

- 7.1.1. **Намера:** Као подршка превенцији и заштити деце од насиља и подстицање толеранције у читавом друштву пре и у току Дечије недеље Пријатељи деце Србије организоваће он-лине интернет кампању „ЗАГРЉАЈ – за одрастање без насиља“. У оквиру кампање ће позвати све наше грађане/ке, да фотографишу и овековече тренутке у коме ће као симбол ненасилне комуникације бити ЗАГРЉАЈ. Фотографије загрљаја са члановима/цама породице, пријатељима/цама, колегама/ињицама, школским друговима/арицама и другим драгим особама постављаће на друштвене мреже са хештегом #zagrljajDN. На овај начин сви заједно промовисаћемо љубав, блискост и толеранцију, а фотографије са наведеним хештегом Пријатељи деце Србије поделиће на својим друштвеним мрежама.
- 7.1.2. **Организатори:** Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Пријатељи деце Србије.
- 7.1.3. **Облици рада:** Он-лине кампања „ЗАГРЉАЈ – за одрастање без насиља“,
- 7.1.4. **Учесници:** Сви грађани Републике Србије
- 7.1.5. **Дан и место:** Недеља, 7. октобар, Република Србија

МИНИСТАР

Зоран Ђорђевић

